

– Trots att vi hade dubbel bemanning går i treskift, fyra timmar åt gången.

Vasaloppet en av många utmaningar för Moras AT-läkare

Att vara AT-läkare i Mora är att vara behövd. Vintersäsongens skidturism präglar sjukhusets verksamhet, och belastningen är bitvis tung. Men långa dagar, mycket ansvar och ensamma nattjourer ger ändå AT-läkarna lust att fortsätta sin karriär i Mora.

II – Vi klarar inte det här sjukhuset utan AT-läkare.

Olle Sammeli, studierektor för AT-läkarna i Mora, erkänner utan omsvep.

Under vintersäsongen kan befolkningen i upptagningsområdet mer än fördubblas. I trakten finns 80 000 bofasta. Enbart i Sälen finns 70 000 gästbäddar. Olle Sammeli gissar att det finns ytterligare 10 000 i Idre. Och nu på söndag gäller det för 14 000 Vasaloppsåkare att ta sig de nio milen mellan Sälen och Mora. De kommer inte ensamma utan har med sig makar, barn, kusiner, fastrar, bryllingar, tränare och massörer. Moras 20 000 invånare blir oräkneliga fler under Vasaloppsveckan.

Pierre Campenfeldt är AT-läkare i Mora, förra året gick han jour på akuten under Vasaloppet.

var det fruktansvärt mycket jobb.

Olle Sammeli instämmer men säger att det verkligen inte bara är åkare som ramlat och slagit sig som kommer till akuten utan patientunderlaget är allsidigt.

– Samlar man så mycket folk så hal- kar en del, andra äter fel mat och får gall- stensanfall, några får ångest för att det är så mycket folk.

I år ska både Olle Sammeli och Pier- re Campenfeldt tjänstgöra som läkare i Vasaloppets egen sjukvårdsorganisa- tion. Läkarna vid spåren kan ta om hand många skador på plats och på så sätt stävja strömmen av patienter till akut- mottagningen.

AT-läkare får göra vintervecka

På liknande sätt har skidanläggningarna i Sälen en egen läkarverksamhet.

– Om alla som ramlar och bryter sig i Sälen och Idre skulle komma till akuten i Mora, då skulle vi bara ta hand om or- topedfall, säger Olle Sammeli.

I Sälen finns mellan åtta och tio back- doktorer. Alla AT-läkare som vill kan göra en vintervecka där, villkoret är att man är klar med sin ortopedtjänstgöring. I Sälen får man logi och liftkort, arbetet

– Mer orkar man inte med. Det kan komma femtio eller hundra patienter om dagen till mottagningen, säger Olle Sammeli.

Men i Mora pågår vardagen året runt och många månader om året fungerar la- saretet som andra små akutsjukhus i små svenska städer.

Trots att Pierre Campenfeldt är född och uppvuxen i Stockholm och beteck- nar sig som storstadsbo är han fortfarande efter ett och ett halvt år mycket nöjd med sin AT i Mora.

– Här får man se ett oselekerat pati- entmaterial på akuten, det är vad som är så spännande. På ett stort sjukhus går psykiaternas till psykiouren och barnpatienterna till barnjouren, och så vidare. Här får man allt.

Julia Albrecht håller med. Hon kom- mer från Tyskland och har gått sin grundutbildning där. Efter tre månaders språkkurs började hon sin allmäntjänst- göring i december.

Alla AT-läkare har undervisning på onsdagseftermiddagar. Då löser ST-lä- karna dem från sina uppgifter på akuten.

– Jag var skeptisk i början. Men det funkar! ST-läkarna tar väldigt seriöst på det, säger Pierre Campenfeldt.

Nödlösning blev kanonstart på läkarbanan

Jan Juréus ville göra AT i en stor- stad, Stockholm eller Malmö. Men det var lättare sagt än gjort. Inget av de sjukhusen tog emot en nyutexaminerad läkare. I Mora, som låg långt ner på hans lista, var han däremot välkom- men direkt, något som kändes viktigt.

II – Och då tänkte jag att 21 månader ska man väl klara i Mora.

Således ganska missnöjd antog han erbjudandet. I februari förra året var de 21 månaderna till ända, men Jan Juréus blev kvar i Mora, nu som ST-läkare i or- topedi.

– Det vände ganska fort, säger han.

För det första upptäckte han Mora där han aldrig tidigare varit. Han hade vis- serligen erfarenheter från Norrlands in- land, och trodde att det var jämförbart.

– Där är det öde och utflyttningsbygd och depression. Men här bor det folk i alla små byar och gårdar. Folk verkar tri-

Jan Juréus, ST-lä- kare i ortopedi tror att han har större möjligheter att verkligen lära sig sin specialitet på ett litet sjukhus och inte bara fastna i mindre kvalificera- de rutinuppgifter.

FOTO: NISSE SCHMIDT

vas och det är en positiv atmosfär att vara här.

– Sedan kände jag att detta kommer att bli en kanonstart för min läkarbana.

Han säger att balansen mellan ansvar och stöd var bra.

– Jag kände mig varken utlämnad el- ler förbigången.

Jan Juréus tycker att han som AT-lä- kare hade möjlighet att själv styra hur mycket ansvar han ville ta på sig.

– Det var positivt att få utvecklas i den takt man känner, för det är så olika från person till person.

Jan Juréus är till och med positiv till de självständiga nattjourerna, även om han tyckte det var riktigt jobbigt i början och att man kanske skulle behöva längre introduktion.

– Men man växer av det också.

Mindre bra under AT-tiden var svår- righeten att komma iväg på kurser utan- för sjukhuset. Han säger att det egentli- gen inte var fråga om en ovilja från ar- betsgivarens sida utan en svårighet att få ihop det med schemat. Dessutom var det svårt att få ut jourkompensation i ledig- het trots att ett sådan löfte fanns, i stället blev det 100 procent pengar.

– Det är bra att vara behövd men det finns en baksida också.

Som ST-läkare försöker han nu be- möta AT-läkare i samma anda som han själv blev mottagen.

– De får ta eget ansvar på akuten, men ska aldrig tveka att fråga. Och jag går gärna med och tittar på patienterna.

Sara Hedbäck

Julia Albrecht och Pierre Campenfeldt gör sin AT i Mora, något de inte ångrar. Båda två planerar att stanna i Mora. Olle Sammeli (t v), studierektor för AT-läkarna säger att man inte klarar sig utan AT-läkare och är glad om så många som möjligt vill stanna.

Julia Albrecht säger att även på avdelningarna fungerar det bra, man behöver inte bry sig om pappersarbete på onsdagseftermiddagarna utan kan lugnt gå ifrån till undervisningen.

– Överläkarna skriver ut patienterna om det behövs, säger hon.

Självständiga jurer

AT-läkarna i Mora går självständiga jurer, även på natten, ganska tidigt i sin utbildning. Pierre Campenfeldt säger att det är vad som är den riktigt stora påfrestningen.

– Jag gick en vecka, några kvällar och en lördag parallellt, sedan satte jag igång med nattjourerna själv.

Pierre Campenfeldt hade visserligen vikarierat på Karolinska sjukhuset innan han började sin AT, och säger att det gjorde honom trygg och inte rädd att gå ensamma jurer. Men han säger också att det fanns stor frihet för AT-läkarna att själva avgöra om de var mogna för självständiga nattjourer.

– Men man lär sig oerhört mycket.

Något Pierre Campenfeldt överraskades negativt av var mängden pappersarbete, något som han tror har mer med läkaryrket i sig att göra, än själva allmänntjänstgöringen.

– Det var mycket mer än jag trodde!

Både han och Julia Albrecht vill stanna i Mora efter sin AT. Pierre Campenfeldt funderar på en ortopedkarriär, Julia Albrecht vet ännu inte.

– Det är svårt att bestämma sig för vad man ska specialisera sig i. Allt är så roligt, så tycker många här, och det är ett bra tecken, på andra ställen kanske man utesluter tänkbara inriktningar, säger Julia Albrecht.

Olle Sammeli är glad om så många AT-läkare som möjligt stannar eftersom Mora också är drabbat av läkarbristen. Sjukhuset erbjuder ST-utbildning till de färdiga AT-läkare som vill. Han tror att det bästa lockbetet är en bra arbetsmiljö.

– Det är inte väggarna som är kliniken, och patienterna är ungefär lika på alla möjliga håll, i alla fall på olika småställen. Arbetsmiljön är kollegerna och de andra som jobbar här.

– Är man för få så blir det för mycket att göra, då stannar inte folk av den anledningen även om det är trevligt i övrigt.

Om 50 procent av AT-läkarna stannar och gör ST, så tycker Olle Sammeli att det är en bra siffra för ett litet ställe som Mora. Sjukhuset överanställer därför såväl AT- som ST-läkare för att så många som möjligt ska bli kvar när de till slut är färdiga specialister.

– Det går inte att säga att »på vår klinik tar vi en ST-läkare vartannat år för att ha en bra spridning«. Det är stenålders. Om två år kanske ingen vill vara där. Finns det bra folk så plockar man in dem allt eftersom, även om det råkar bli någon mer än det teoretiskt var tänkt från början.

Viktigt att känna sig behövd

Och Olle Sammeli säger att förutom den goda arbetsmiljön är det viktigaste att AT-läkarna känner sig behövda. Det gör verkliga Pierre Campenfeldt. När han började sin allmäntjänstgöring på medicinkliniken för snart ett och ett halvt år sedan kändes det som om verksamheten stod och föll med honom.

– Då var det ganska underbemannat där. Vi AT-läkare hade hand om avdelningarna, vi hade hand om obduktioner plus både jourverksamhet och lite mottagning. Det var ganska tufft och det blev långa dagar, men jag kände mig aldrig utnyttjad.

Nu gör Pierre Campenfeldt sin öppenvårdsplacering, i juni kan han ansöka om legitimation.

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se

Att göra AT i Mora

AT i Mora klättrade fem placeringar till 12:e plats i Sylfs (Sveriges yngre läkares förening) senaste AT-rankning.

Längd: 21 månader. Börjar oftast med 6 månader medicin. Därpå följer 6 månader kirurgi, narkos och ortopedi, 3 månader psykiatri, 6 månader primärvård.

AT-block: 14 block om året i grupper om 3–4 AT-läkare, flexibelt om fler skulle vilja komma.

Lön: Lönen är individuell, 24 000–25 500 kronor i månaden. Förhandlas om efter 12 månader. Leg lön efter 18 månader.

AT-stämman: Betald ledighet, resa och logi till AT-stämman.

Undervisning: AT-undervisning varje onsdagseftermiddag. Möjlighet att söka fortbildning utanför sjukhuset.

Jour: Självständiga primärjourer

Handledning: Individuella handledare på varje placering. Samtliga har handledarutbildning.

Huvudhandledare: Två huvudhandledare till små grupper om 2–4 AT-läkare. Alla har handledarutbildning. Huvudhandledaren har även ett socialt ansvar, anser studierektorn som själv gärna bjuder hem AT-läkarna på pizza. Andra handledare har till exempel campat med »sina« AT-läkare.

Personlig studieplan: Nej, men möjlighet att anpassa mängden ansvar och när man ska börja med självständiga jurer.

Praktiska detaljer: Sjukhuset hjälper till med bostad och flytt. Vid öppenvårdplacering får AT-läkaren tillgång till leasingbil om vårdcentralen ligger avlägset.

Övrigt: Ritningar är precis klara för att bygga om och inreda en särskild AT-våning. Där ska finnas arbetsrum med datorer, lektionssalar, kaffe- och soffrum och omklädningsrum. Studierektorn hoppas att bygget är klart redan i höst.